

ΔΕΛΤΙΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ

Σελτίο

Φθινόπωρο - Χειμώνας 2011

ΑΡ. ΤΕΥΧΟΥΣ 47

ΣΧΟΛΗ Ι.Μ.ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΠΟΥΛΟΥ
ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΗΡΙΟ

εκπαίδευσης. Πολύ λιγότερο δεν ανέχεται διαφορές ανάμεσα σε δημόσια σχολεία και ιδιωτικά, μήπως και βρεθεί κάποιος και υποστηρίξει ότι πίσω από αυτές κρύβονται προνόμια και διακρίσεις.

Βαθειά πεποίθηση του γράφοντος είναι ότι, είτε το θέλουμε είτε όχι, στην εποχή του διαδικτύου και της διεθνοποίησης της γνώσης, οι παλαιές διακρίσεις ανάμεσα στο εθνικό και το διεθνές, στο δημόσιο και το ιδιωτικό, αν όχι και το δεξιό και το αριστερό έχουν σχετικοποιηθεί. Στην εκπαίδευση, το στοιχείο που μετρά

όχι μόνο για την ανύψωση της ποιότητας, αλλά και για την ανάδειξη του πολιτισμού κάθε χώρας είναι προπάντων η πρωτοβουλία, η καινοτομία και η ανοιχτοσύνη, που δεν ενισχύονται βέβαια με φοβικές αρνήσεις, νομικές απαγορεύσεις και τυφλή προσήλωση σε πρότυπα από μακρού ξεπερασμένα. Στη χώρα μας, το κακό είναι ότι οι ξεπερασμένες αυτές ιδεοληψίες εξακολουθούν να ανθούν, παρά τα καταστροφικά αποτελέσματα στα οποία έχουν συχνά οδηγήσει. Στο πεδίο αυτό, όπως και σε πολλά ακόμη, θέλω να πιστεύω ότι η τρέχουσα οικονομική κρίση θα προκαλέσει το σοκ που είναι αναγκαίο για μια ριζική αλλαγή νοοτροπίας.

ΚΟΛΛΕΓΙΑ ΚΑΙ ΙΔΙΩΤΙΚΑ «ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑ» Η σημερινή πραγματικότητα και οι προοπτικές Ευκαιρίες και κίνδυνοι

Κ. Καρκανιάς*

Εισαγωγή - Ορισμός

Έχω θέσει τη λέξη «Πανεπιστήμια» σε εισαγωγικά παρ' ότι χρησιμοποιείται από τους πολεμίους αυτής της προοπτικής σκοπίμως ή κατά λάθος για να περιγράφει την απειλή εναντίον της χώρας και της κοινωνίας, την οποία θα συνιστούσε η ίδρυσή τους.

Πριν ξεκινήσω, λοιπόν, να αναπτύσσω τη γνώμη μου για το θέμα του τίτλου, θα ήθελα να διευκρινίσω ότι ο όρος «Πανεπιστήμιο» θα έπρεπε ούτως ή άλλως να χρησιμοποιείται με φειδώ και μόνο για εκείνα τα ιδρύματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, τα οποία προσφέρουν μια πλήρη σειρά προγραμμάτων σε όλες τις επιστήμες (γι' αυτό και Παν – Επιστήμιο) μεταξύ των οποίων οπωσδήποτε η Φιλοσοφία, η Ιατρική, η Φυσική, τα Μαθηματικά κ.λπ. Με βάση αυτόν τον ορισμό, δε θα έπρεπε να ονομάζονται Πανεπιστήμια το Χαροκόπειο, τα Οικονομικά Αθηνών και Πειραιώς, το Γεωπονικό και τόσα άλλα, τα οποία θα έπρεπε να διατηρήσουν τον σεμνότερο τίτλο της «Σχολής» ή του «Ινστιτούτου» κ.λπ. Επομένως, όταν μιλάμε για την ιδιωτική παρουσία στον χώρο της Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης, θα πρέπει να αναφερόμαστε σε Ιδιωτικά Ιδρύματα Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης (Ιδιωτικά «Ι.Τ.Ε.») και όχι σε Πανεπιστήμια.

Η ιδιωτική τριτοβάθμια εκπαίδευση μέχρι χθες

Ένα δεύτερο θέμα, το οποίο, επίσης, πρέπει να διευκρινισθεί από την αρχή είναι ότι αυτήν τη στιγμή υπάρχουν στην Ελλάδα Ιδιωτικά Ιδρύματα Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης και με την τυπική αλλά και με την άτυπη μορφή τους.

Πρέπει να θυμίσω ότι λειτουργούν Ιδιωτικές Ανώτερες Σχολές Θεάτρου και Χορού με άδειες τις οποίες χορηγεί το Υπουργείο Πολιτισμού. Επίσης, πρέπει να θυμίσω στους νεότερους ότι οι λειτουργούσες έως το 1979 Ιδιωτικές Ανώτερες Σχολές Ηλεκτρονικών και Ναυπηγών (οι οποίες ήταν πρόδρομοι των σημερινών Τ.Ε.Ι.) έκλεισαν τελικά για οικονομικούς λόγους και όχι επειδή το Υπουργείο Παιδείας αποφάσισε ότι η λειτουργία τους αντιβαίνει στο Σύνταγμα. Άλλωστε, το Σ.τ.Ε. περισσότερες από μία φορές έχει αποφανθεί ότι η λειτουργία Ιδιωτικών Ανωτέρων Σχολών επιτρέπεται με βάση το άρθρο 16 παρ. 7 του Συντάγματος, αρκεί να υπάρχει σχετική βούληση του Υπ. Παιδείας (Σ.τ.Ε. 2287/2001).

Εξάλλου, αρκετά χρόνια λειτουργούν στην Ελλάδα ατύπως Ιδρύματα Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης με ξένες Πιστοποιήσεις, παλαιότερα μεν με πιστοποιήσεις προερχόμενες από τις Η.Π.Α., πιο πρόσφατα δε με πιστοποιήσεις προερχόμενες από χώρες της Ε.Ε., κυρίως το Ηνωμένο Βασίλειο αλλά και τη Γαλλία. Τα Ιδρύματα αυτά, με την ονομασία «Κολλέγια», έχουν αντιμετωπισθεί με διάφορους τρόπους από την ελληνική κοινωνία και πολιτεία.

* Ο Κ. Καρκανιάς είναι Αερ. Μηχανικός – Εκπαίδευτικός, Πρόεδρος του Ελληνοβρετανικού Κολλεγίου και Πρόεδρος του Συνδέσμου Ελληνικών Κολλεγίων.

A φιέρωμα

Μέχρι το 1989 υπήρχαν ουσιαστικά μόνο ή κυρίως δύο –αμερικανικής καλύψεως– ίδρυματα: ένα στη Θεσσαλονίκη και ένα στην Αθήνα (το Anatolia και το Deree), τα οποία δημιουργήθηκαν ως εξέλιξη αντιστοίχων ιδιωτικών σχολείων μέσης εκπαίδευσης τα οποία ήλθαν στην Ελλάδα από τη Σμύρνη. Τα εκπαιδευτήρια αυτά –παρ’ ότι χρησιμοποιούσαν τον απαγορευμένο τίτλο «Κολλέγια» και έδιναν παρανόμως πανεπιστημιακά πτυχία Bachelor– αντιμετωπίζονταν θετικά ή έστω με ανοχή και από την Πολιτεία και από την κοινωνία, και αποτελούσαν μία από τις επιλογές των αποφοίτων πολλών ιδιωτικών σχολείων δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης.

Ένας πρόσθετος λόγος για τη θετική εν γένει αντιμετώπιση των συγκεκριμένων εκπαιδευτηρίων ήταν και το γεγονός ότι εμφανίζονται ως μη κερδοσκοπικοί οργανισμοί, κάτι που τα απενεχοποιούσε στα μάτια των σοσιαλιζόντων μελών και στελεχών του πολιτικού κατεστημένου.

Όταν, όμως, εμφανίστηκαν, από το 1989 και εντεύθεν, τα νέα Κολλέγια με πιστοποίησεις των προγραμμάτων σπουδών τους από Πανεπιστήμια κυρίως του Ηνωμένου Βασιλείου αλλά και της Γαλλίας, δημιουργήθηκε μία νέα κατάσταση, η οποία αρχικά αντιμετωπίστηκε πολύ αρνητικά και από την Πολιτεία και από τα έντυπα και από τα Ηλεκτρονικά Μέσα Ενημέρωσης. Αυτά ήταν Εκπαιδευτήρια καθαρά ιδιωτικά, συνήθως μικρά σε μέγεθος, απευθύνονταν σε όλους τους Έλληνες και λειτουργούσαν υπό τους Ελληνικούς Νόμους, επικαλούμενα βεβαίως την προστασία των Ευρωπαϊκών Οδηγιών. Από αυτές η Οδηγία 48 του 1989 με υπογραφή της τότε Επιτρόπου, κ. Βάσως Παπανδρέου αποτέλεσε την βάση της ιδρύσεως αυτών των Κολλεγίων.

Η Οδηγία δεν αφορούσε άμεσα τα Κολλέγια αλλά τη θέσπιση μιας απρόσκοπτης διαδικασίας αναγνώρισης των Ευρωπαϊκών Πανεπιστημιακών Τίτλων για επαγγελματικούς σκοπούς. Αυτό σήμαινε την παράκαμψη του ΔΙΚΑΤΣΑ (νυν Δ.Ο.Α.Τ.Α.Π.) αφού τα πτυχία θα αναγνωρίζονταν με βάση την επαγγελματική αξία τους στην χώρα του Πανεπιστημίου που τα εξέδωσε και όχι με βάση ακαδημαϊκά κριτήρια.

Ακολούθησε ένας σχεδόν εικοσαετής πόλεμος της χώρας μας εναντίον της εφαρμογής της Οδηγίας, ο οποίος είχε ευτυχή κατάληξη για τα Κολλέγια και τους αποφοίτους τους.

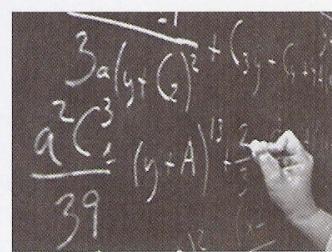
Έχουμε, λοιπόν, στην Ελλάδα από πολλών δεκαετιών ιδιωτικά ίδρυματα τόσο τυπικής όσο και άτυπης Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης.

Ιδιωτική άτυπη τριτοβάθμια εκπαίδευση στην Ελλάδα σήμερα

Κατά τη διάρκεια όμως των τελευταίων πέντε ετών έγιναν πολλά και στην Ε.Ε. και στην Ελλάδα σχετικά με το θέμα των Κολλεγίων και έχουμε προχωρήσει ένα τουλάχιστον, αλλά μεγάλο, βήμα προς τη φυσική κατεύθυνση της εξέλιξης των Κολλεγίων σε κανονικά ίδρυματα Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης.

Αναφέρουμε συγκεκριμένα:

- Την Ευρωπαϊκή Οδηγία 36 του 2005, η οποία ψηφίστηκε με μεγάλη πλειοψηφία από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο σύμφωνα με την οποία τα Πανεπιστημιακά Πτυχία που δίδονται σε αποφοίτους (και ελληνικών) Κολλεγίων από συνεργαζόμενα Ευρωπαϊκά Πανεπιστήμια, πρέπει να αναγνωρίζονται σε όλες τις χώρες της Ε.Ε. και επομένως και στην Ελλάδα. Αυτή η Οδηγία ενσωματώθηκε τελικά στο ελληνικό Δίκαιο με το Π.Δ. 38/2010.
- Τους Νόμους 3696/2008 και 3845/2010 με τους οποίους θεσπίστηκαν κανόνες λειτουργίας των Κολλεγίων ως Κέντρων Μεταλυκειακής Εκπαίδευσης.
- Την απόφαση 853/2010 του Σ.τ.Ε. στην υπόθεση Γιαννάτου σύμφωνα με την οποία ακυρώνεται απόφαση του Συμβουλίου Αναγνώρισης Επαγγελματικών Ιστοτιμών του Υπ. Παιδείας, με την οποία αυτό είχε αρνηθεί να αναγνωρίσει σε Πτυχιούχο Βρετανικού Πανεπιστημίου το δικαίωμα να είναι στην Ελλάδα Διπλωματούχος Μηχανολόγος Μηχανικός, επειδή μέρος των σπουδών του είχαν γίνει σε Κολλέγιο στην Ελλάδα.
- Τον Νόμο 3919/2011 με τον οποίο (άρθρο 112) επιτρέπεται η παροχή αναβολής στρατεύσεως στους φοιτητές των Κολλεγίων, που συνεργάζονται με Ευρωπαϊκά Πανεπιστήμια.
- Την απαίτηση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, η οποία περιλήφθηκε στο δεύτερο Μνημόνιο (2

Ιουλίου 2011) σύμφωνα με την οποία έως τον Δεκέμβριο του 2011 πρέπει να έχει τροποποιηθεί ο Νόμος 3328/2005 περί Δ.Ο.Α.Τ.Α.Π., ώστε να αναγνωρίζονται χωρίς καθυστερήσεις τα ανωτέρω πτυχία από την Ελλάδα.

Μετά από όλα αυτά έχουμε Κολλέγια – Κέντρα Μεταλυκειακής Εκπαίδευσης, τα οποία συνεργάζονται νομίμως με Ευρωπαϊκά Πανεπιστήμια, λειτουργούν με βάση το δίκαιο των χωρών όπου εδρεύουν τα Πανεπιστήμια και οδηγούν τους αποφοίτους τους στην απόκτηση πτυχίων, τα οποία αναγνωρίζονται στην Ελλάδα. Σήμερα μεν μόνον επαγγελματικά πολύ σύντομα δε και ακαδημαϊκά.

Έχουμε, λοιπόν, μια άτυπη αλλά ελεγχόμενη μορφή Ιδιωτικής Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης και γι' αυτό πολλοί μιλούν για Ιδιωτικά Πανεπιστήμια.

Ευκαιρίες

Η κοινωνία συνολικά, οι οικογένειες, τα Μέσα Ενημέρωσης αποδέχονται αυτήν την εξέλιξη θετικά ως μια ευκαιρία και όχι σαν απειλή. Την ίδια άποψη συμμερίζονται πλέον και πολλοί καθηγητές Πανεπιστημίων. Άλλωστε είναι πολλά και γνωστά τα πλεονεκτήματα, τα οποία θα απέρρεαν από μια τέτοια εξέλιξη. Ενδεικτικά αναφέρουμε:

1. Θα προκληθούν σημαντικές επενδύσεις από εκείνα τα Κολλέγια τα οποία θα θελήσουν να παραμείνουν στον χώρο.
2. Είναι προφανές ότι θα συζητηθούν οι πιθανότητες συγχωνεύσεων μεταξύ Κολλεγίων, ώστε να δημιουργηθούν μονάδες που θα έχουν την οικονομική ευρωστία στο νέο τοπίο.
3. Θα αυξηθεί ο αριθμός και θα βελτιωθεί το επίπεδο των εισαγομένων φοιτητών αφού αυτοί και οι οικογένειες τους θα γνωρίζουν ότι φοιτούν σε ένα αναγνωρισμένο ίδρυμα μεταλυκειακής για την Ελλάδα (και ουσιαστικά πανεπιστημιακής για όλο τον υπόλοιπο κόσμο) εκπαίδευσης. Ο τρόπος λειτουργίας των Κολλεγίων (βρετανικός στις περισσότερες περιπτώσεις) θα αναδειχθεί σε μια σοβαρή εναλλακτική δυνατότητα λειτουργίας ως προς το Ελληνικό δημόσιο σύστημα Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης.
4. Θα προσελκυθούν σοβαροί φοιτητές από το εξωτερικό, οι οποίοι έχουν πολλούς λόγους να θεωρούν την Ελλάδα σοβαρό εναλλακτικό προορισμό σε σχέση με άλλες χώρες, όπως μικρότερο κόστος, πιο

φιλικό περιβάλλον, ισχυρό «εκπαιδευτικό όνομα» (ευτυχώς που έχουμε ένδοξους προγόνους!), καλό κλίμα, καλή κοινωνική ζωή κ.λπ.

5. Θα αναβαθμιστεί το σώμα των καθηγητών για να αντιμετωπίστούν οι νέες ανάγκες των περισσότερων, καλύτερων, ξένων φοιτητών.
6. Θα αυξηθεί η διάχυση πληροφόρησης μεταξύ του Δημόσιου Πανεπιστημίου και των Κολλεγίων κυρίως μέσω της εμπλοκής του Υπουργείου Παιδείας και των διαδικασιών Ελέγχου των Κολλεγίων.

Κίνδυνοι

Κάποιοι, όμως, από τον χώρο των Πανεπιστημίων αλλά και κάποιοι πολιτικών κομμάτων βλέπουν και τη σημερινή κατάσταση και πολύ περισσότερο την προοπτική θεσμοθέτησης Ελληνικών Ιδιωτικών Ιδρυμάτων Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης σαν απειλή. Αναφέρω σε αυτό το σημείο τους κυρίους κινδύνους τους οπίους επικαλούνται:

1. Με την αναγνώριση των πτυχίων των Κολλεγίων υποβαθμίζονται τα πτυχία των Δημοσίων Πανεπιστημίων.
 2. Με την αναγνώριση των Κολλεγίων αρχίζει η ιδιωτικοποίηση της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης.
 3. Μετά τις παραπάνω αναγνωρίσεις θα υποβαθμιστεί η ποιότητα των σπουδών στα Δημόσια Πανεπιστήμια και Τ.Ε.Ι.
 4. Μετά τις παραπάνω αναγνωρίσεις θα αδειάσουν πολλά περιφερειακά Πανεπιστήμια και Τ.Ε.Ι.
 5. Με την αναγνώριση των Κολλεγίων ιδρύονται στην πραγματικότητα Ιδιωτικά Πανεπιστήμια.
- Είναι προφανές βεβαίως ότι κανείς από τους ανωτέρω φόβους δεν ευσταθεί ή εάν υπάρχει δεν ευθύνονται τα Κολλέγια. Πριν, όμως, προβώ σε σχετική κριτική πρέπει να θυμίσω ότι:
- a) Τα πτυχία στους αποφοίτους των Κολλεγίων δε δίδονται από τα Κολλέγια αλλά από τα ξένα Πανεπιστήμια (με εξαίρεση τέσσερα αμερικανικά εκπαιδευτήρια).
 - b) Η αναγνώριση των ανωτέρω πτυχίων των αποφοίτων των Κολλεγίων δε γίνεται με βάση αποφάσεις του ελληνικού Υπουργείου Παιδείας ούτε με νόμους της ελληνικής Βουλής, αλλά με βάση ευρωπαϊκού νόμους (Οδηγίες) και επανειλημμένες αποφάσεις του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου και προφανώς δεν αφορά όλα τα Κολλέγια αλλά μόνον όσα συνεργάζονται με Πανεπιστήμια χωρών της Ε.Ε.

A Φ Ι Έ R Ω M A

- γ) Αυτές οι Οδηγίες προβλέπουν την αναγνώριση των πτυχίων των Ευρωπαϊκών Πανεπιστημίων ως προς τα απορρέοντα επαγγελματικά δικαιώματα σε όλες τις χώρες της Ε.Ε. Δεν έχουν εκδοθεί λοιπόν ειδικά για τα Ελληνικά Κολλέγια ούτε για τους πτυχιούχους που είναι απόφοιτοί μας.
- δ) Οι Έλληνες μπορούν να σπουδάζουν σε Πανεπιστήμια οποιασδήποτε χώρας, στα οποία τις περισσότερες φορές πληρώνουν δίδακτρα.
- ε) Τα πτυχία των ξένων Πανεπιστημίων αναγνωρίζονται ούτως ή άλλως στην Ελλάδα (και από το Δ.Ο.Α.Τ.Α.Π.).

Ας εξετάσουμε τώρα τους κινδύνους που προαναφέρθηκαν:

Με την αναγνώριση των πτυχίων των Κολλεγίων εξισώνονται αυτά με τα πτυχία των Δημόσιων Α.Ε.Ι., τα οποία επομένως υποβαθμίζονται.

Η βασική δικαιολογία από τους υποστηρικτές της ύπαρξης αυτού του κινδύνου βασίζεται στην γνώμη τους, ότι τα Κολλέγια προσφέρουν εκπαίδευση χαμηλότερης ποιότητας από αυτήν των Δημόσιων Α.Ε.Ι.

Τίθενται όμως πολλά ερωτήματα προς τους έχοντες αυτήν την άποψη:

- α) Ενώπιον ποίων άραγε γίνεται αυτή η υποβάθμιση;
- β) Είναι πράγματι η εκπαίδευση στα Κολλέγια χαμηλότερης ποιότητας;
- γ) Έχουν κατά νουν άραγε όλα τα πτυχία των ξένων Α.Ε.Ι. ή μόνον εκείνα που δίδονται σε απόφοιτους Κολλεγίων;

Η συνήθης απάντηση στο πρώτο ερώτημα είναι ότι αυτή αφορά τις προσλήψεις στο Δημόσιο, για τις οποίες χρειάζεται τυπική αναγνώριση πτυχίων και αφού αυτή τώρα θα υπάρχει και για τους απόφοιτους των «Ευρωπαϊκών» Κολλεγίων, αυτοί θα συναγωνίζονται τους απόφοιτους των δημοσίων Α.Ε.Ι. Αυτές, όμως, είναι πλέον πολύ λίγες και ούτως ή άλλως είναι ανοιχτές στους χιλιάδες Έλληνες, οι οποίοι έχουν σπουδάσει στο εξωτερικό. Επομένως, ο κίνδυνος από τον ανταγωνισμό στις προσλήψεις του δημοσίου είναι αριθμητικά αμελητέος. Άλλωστε αυτές οι προσλήψεις γίνονται με εξετάσεις στον ΑΣΕΠ. Αν λοιπόν οι συγκεκριμένοι πτυχιούχοι είναι χαμηλού επιπέδου, δεν πρόκειται να πετυχαίνουν στις εξετάσεις.

Η αντίστοιχη απάντηση που δίνουν αρκετοί πανεπιστημιακοί στο δεύτερο ερώτημα είναι ότι σήγουρα οι

σπουδές στα Κολλέγια είναι χαμηλού επιπέδου επειδή αυτά είναι επιχειρήσεις, επειδή εισπράττουν δίδακτρα, επειδή οι καθηγητές δεν είναι καλοί, επειδή δεν έχουν εργαστήρια, επειδή το επίπεδο των σπουδαστών δεν είναι καλό κ.λπ.

Τίποτε όμως από τα παραπάνω δεν ανταποκρίνεται στην πραγματικότητα εκτός από το ότι τα Κολλέγια πραγματικά ανήκουν σε επιχειρήσεις και εισπράττουν δίδακτρα. Δίδακτρα όμως εισπράττουν όλα σχεδόν τα Πανεπιστήμια στον κόσμο και οπωσδήποτε τα καλύτερα εξ αυτών. Άλλωστε, δίδακτρα εισπράττουν και τα ελληνικά Πανεπιστήμια για τα μεταπτυχιακά προγράμματα.

Στο τρίτο ερώτημα οι υποστηρικτές της ύπαρξης του κινδύνου υποβάθμισης των δημοσίων Α.Ε.Ι. απαντούν αφ' ενός μεν ότι και τα ξένα Α.Ε.Ι. δεν είναι καλά, αφ' ετέρου δε ότι εάν κάποιος σπουδάσει σε ένα Κολλέγιο που συνεργάζεται με συγκεκριμένο ξένο Α.Ε.Ι. δεν παίρνει το ίδιο επίπεδο σπουδών με αυτό που θα έπαιρνε, εάν σπουδάζει κατ' ευθείαν στο ξένο Α.Ε.Ι.

Και οι δύο όμως αυτές σκέψεις είναι λανθασμένες. Η πρώτη γιατί τα περισσότερα ξένα Α.Ε.Ι. που συνεργάζονται με Ελληνικά Κολλέγια είναι πολύ ψηλότερα στις διεθνείς κατατάξεις Πανεπιστημίων από τα αντίστοιχα ελληνικά. Η δεύτερη γιατί τα ξένα Α.Ε.Ι. που δίνουν τα πτυχία τους ελέγχουν όλη την εκπαιδευτική διαδικασία στα Κολλέγια. Τα βρετανικά μάλιστα Πανεπιστήμια εκδίδουν ειδικές βεβαιώσεις για να πιστοποιήσουν ότι τα πτυχία που απονέμουν είναι κανονικά και όμοια με εκείνα που δίδουν μετά από σπουδές στην έδρα τους.

Με την αναγνώριση των Κολλεγίων αρχίζει η ιδιωτικοποίηση της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης.

Οι υποστηρικτές της ύπαρξης αυτού του δεύτερου κινδύνου λένε ότι η κυβέρνηση σκοπεύει να θεσπίσει δίδακτρα για τα δημόσια Α.Ε.Ι., τα οποία θα γίνουν αποδεκτά από την κοινωνία, επειδή πολλοί γονείς θα έχουν ήδη συνηθίσει σε πληρωμή διδάκτρων στα Κολλέγια.

Είναι γνωστό, όμως, ότι η πληρωμή διδάκτρων στα ιδιωτικά εκπαιδευτήρια όλων των βαθμίδων και κατηγοριών δεν οδήγησε την ελληνική Πολιτεία στην επιβολή διδάκτρων στα δημόσια σχολεία. Ούτε η πληρωμή διδάκτρων στα βρετανικά ή αμερικανικά Πανεπιστήμια οδήγησε σε τέτοια πολιτική την δική μας χώ-

ρα. Πρέπει να θυμίσουμε, βέβαια, ότι τα Ελληνικά Πανεπιστήμια λαμβάνουν ήδη δίδακτρα για τα μεταπτυχιακά προγράμματα σπουδών.

Μετά τις παραπάνω αναγνωρίσεις θα υποβαθμιστεί η ποιότητα των σπουδών στα Δημόσια Πανεπιστήμια και Τ.Ε.Ι.

Οι υποστηρικτές της ύπαρξης αυτού του κινδύνου λένε ότι τα ελληνικά Α.Ε.Ι. θα διολισθήσουν σε τρόπους λειτουργίας χειρότερους από τους τωρινούς, γιατί θα μιμηθούν τη λειτουργία των Κολλεγίων.

Βεβαίως δεν εξηγούν, γιατί θα τείνουν να μιμηθούν τα «κακά» Κολλέγια, όποιου επιπέδου και εάν είναι αυτά, και δεν τείνουν τόσο καιρό να μιμηθούν τα καλύτερα ξένα Πανεπιστήμια, όπου υπάρχουν αυτά.

Επίσης, δεν εξηγούν ποια είναι τα χειρότερα χαρακτηριστικά λειτουργίας των Κολλεγίων, γιατί βέβαια δεν υπάρχουν εν γένει τέτοια. Το αντίθετο είναι αλήθεια.

Μετά τις παραπάνω αναγνωρίσεις θα αδειάσουν πολλά περιφερειακά Πανεπιστήμια και Τ.Ε.Ι.

Οι υποστηρικτές της ύπαρξης αυτού του κινδύνου λένε ότι οι φοιτητές που πετυχαίνουν σε κάποια σχολή που δεν είναι μέσα στις πρώτες προτιμήσεις τους ή δεν είναι στον τόπο κατοικίας των γονέων τους, θα προτιμήσουν να πάνε σε κάποιο Κολλέγιο. Έτσι, όμως, λένε, θα αδειάσουν τα περιφερειακά Πανεπιστήμια και Τ.Ε.Ι.

Αυτός, όμως, δεν είναι κίνδυνος για την ελληνική κοινωνία αλλά μεγάλη ευκαιρία βελτίωσης, γιατί έτσι οι οικογένειες θα ξοδεύουν λιγότερα, οι φοιτητές θα σπουδάζουν αυτό που θέλουν και η κοινωνία θα αποκτήσει ευτυχείς πολίτες.

Το ίδιο γεγονός, εάν επαληθευτεί, θα οδηγήσει σε πλήρη και θετική αναδιάρθρωση τα Ελληνικά Α.Ε.Ι. Θα αναγκαστούν να βελτιωθούν για να γίνουν ελκυστικά, θα λειτουργούν με λιγότερους φοιτητές ανά τμήμα, θα καταργήσουν τις άχρηστες ειδικότητες κ.λπ.

Άλλωστε, οι ανωτέρω φοιτητές μπορούσαν και μπορούν αντί να κατευθυνθούν προς τα Κολλέγια, να ξενιτευτούν και να σπουδάσουν αυτό που θέλουν κάπου αλλού. Είναι βεβαίως γνωστό ότι πολλές δεκάδες χιλιάδες Ελλήνων έχουν σπουδάσει τα τελευταία 30 χρόνια στο εξωτερικό και έχουν γυρίσει γιατροί, μηχανικοί, οικονομολόγοι, γεωπόνοι, δάσκαλοι κ.λπ.

Με την αναγνώριση των Κολλεγίων ιδρύονται στην πραγματικότητα Ιδιωτικά Πανεπιστήμια.

Οι υποστηρικτές της ύπαρξης αυτού του πέμπτου κινδύνου λένε ότι ένα Κολλέγιο, αναγνωρισμένο από την Ελληνική Πολιτεία, το οποίο είναι παράρτημα ενός ξένου Πανεπιστημίου, είναι στην πραγματικότητα ιδιωτικό Πανεπιστήμιο.

Είναι γνωστό, όμως, ότι ένα Πανεπιστήμιο έχει δικαίωμα και μόνον αυτό να δίνει Πανεπιστημιακά πτυχία ενώ ένα Κολλέγιο όχι. Άρα δεν είναι Πανεπιστήμιο.

Είναι βεβαίως άξιον απορίας, γιατί οι υποστηρικτές αυτής της άποψης δεν ενοχλούνταν όλα τα προηγούμενα χρόνια από το γεγονός ότι στην Ελλάδα λειτουργούσαν και λειτουργούν Κολλέγια με αμερικανική πιστοποίηση, τα οποία έδιναν και δίνουν δικά τους πτυχία, παρ' ότι αυτό απαγορεύεται.

Τα κολλέγια πρόδρομοι των ιδιωτικών Πανεπιστημάτων.

Κίνδυνοι, λοιπόν, δεν υπάρχουν από την αναβάθμιση της λειτουργίας των Κολλεγίων. Αντιθέτως, αυτή η νέα μορφή λειτουργίας τους προετοιμάζει τη χώρα για την επόμενη φάση που είναι η Ίδρυση πραγματικών ιδιωτικών «Πανεπιστημίων».

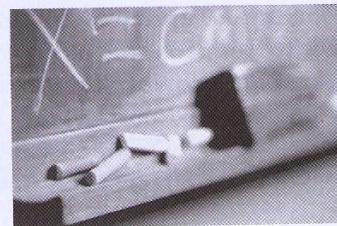
Φθάσαμε λοιπόν ένα βήμα πριν ή έστω δύο βήματα πριν την τυπική ίδρυση και λειτουργία Ιδιωτικών Ιδρυμάτων Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης.

Αυτή μπορεί να γίνει με δύο τρόπους:

1. Ίδρυση Ανωτέρων Σχολών τώρα με βάση το ισχύον Σύνταγμα (δηλαδή Τ.Ε.Ι.).

2. Ίδρυση Πανεπιστημιακών Σχολών μετά την αλλαγή του Συντάγματος σε 6-7 έτη.

Αυτήν την οδό (με δύο βήματα) ακολούθησε η Κυπριακή Κυβέρνηση και έτσι εκεί αναπτύχθηκαν σοβαρά Ιδιωτικά Εκπαιδευτικά Ιδρύματα Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης, τα οποία προσελκύουν χιλιάδες ξένους φοιτητές, μεταξύ των οποίων και Έλληνες.

Α φιέρωμα

Ιδιωτικά πανεπιστήμια στην Ευρώπη και τον κόσμο

Είναι χρήσιμο να δούμε τι γίνεται στην Ευρώπη και στον υπόλοιπο κόσμο σε αυτόν τον τομέα.

Πρέπει από την αρχή, λοιπόν, να πούμε ότι παντού υπάρχουν ιδιωτικά ίδρυματα Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης. Ως Σύλλογος Ελληνικών Κολλεγίων έχουμε εκπονήσει μία μελέτη με τίτλο «Ιδιωτική Ανώτατη Εκπαίδευση στην Δυτική Ευρώπη», η οποία υπάρχει στην ιστοσελίδα μας www.hca.gr. Σύμφωνα με τα στοιχεία της μελέτης, μόνο σε χώρες της Δυτικής Ευρώπης υπάρχουν 138 Ανώτατα Ιδιωτικά Εκπαιδευτικά ίδρυματα.

Άλλωστε, η UNESCO έχει δημιουργήσει έναν ειδικό οργανισμό για αυτό το θέμα, τον CEPES, ο οποίος εδρεύει στο Βουκουρέστι (www.cepes.ro), ώστε να επε-

κτείνει τις έρευνες για την ιδιωτική ανώτατη εκπαίδευση σε όλο τον κόσμο, επειδή αυτός ο τομέας θα γνωρίσει σημαντική άνθηση κατά τα επόμενα χρόνια.

Σημειώσεις

1. Μέρος του ανωτέρω κειμένου περιλαμβανόταν σε ανακοίνωσή μου με τίτλο: «Κολλέγια. Ένας αναδύομενος πόλος Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης στην Ελλάδα, σημερινή κατάσταση - ευκαιρίες - κίνδυνοι», στο Διεθνές Συνέδριο με θέμα: Επιστημονικός Διάλογος για την Ελληνική Εκπαίδευση, τυπική, μη τυπική και σύντομη εκπαίδευση στην Ελλάδα του Πανεπιστημίου Πατρών, το οποίο έγινε από 28 έως 30 Νοεμβρίου 2008 στην Αθήνα.

2. Η μελέτη του Συνδέσμου Ελληνικών Κολλεγίων, την οποία ανέφερα ανωτέρω περιορίστηκε στις 15 χώρες της Δυτικής Ευρώπης και δεν επεκτάθηκε σε αυτές της Ανατολικής, είτε ανήκουν στην Ε.Ε. είτε όχι. Σημειώνω, όμως, ότι σε όλες τις πρώην κομμουνιστικές χώρες λειτουργούν ιδιωτικά Πανεπιστήμια.

ΙΔΙΩΤΙΚΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΗΡΙΑ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ: ΠΡΟΚΛΗΣΕΙΣ ΚΑΙ ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ

Στελίνα Χατζηχρήστου*

Το ανθρώπινο κεφάλαιο που συνθέτει το κοινωνικοοικονομικό υπόβαθρο μιας χώρας, οι γνώσεις, οι δεξιότητες, αλλά και οι αντιλήψεις που αυτό φέρει, συνιστούν ίσως το σημαντικότερο περιουσιακό της στοιχείο. Στο σημερινό παγκοσμιοποιημένο περιβάλλον, με την κινητικότητα του ανθρώπινου κεφαλαίου να ενισχύεται, αλλά και τις δυνατότητες για ανάπτυξη και διάδοση της γνώσης να έχουν πολλαπλασιαστεί με τη βοήθεια και της τεχνολογίας, η διαδικασία αναβάθμισης του ανθρώπινου δυναμικού, η μόρφωση και η εκπαίδευση της νέας γενιάς πρέπει να αποτελούν βασική μέριμνα όχι μόνο του κράτους, αλλά και κάθε ενεργού πολίτη της χώρας.

Έχοντας εισέλθει πια στην τροχιά της «ψηφιακής εποχής» και δεδομένου του χάσματος ανταγωνιστικότητας που χαρακτηρίζει την ελληνική οικονομία, το σύστημα εκπαίδευσης που υιοθετεί μια χώρα σαν την Ελλάδα οφείλει να είναι ακόμα πιο αποτελεσματικό, κάτι που αποτελεί πρόκληση, ιδιαίτερα όταν οι διαθέσιμοι πόροι περιορίζονται. Στόχος του εκπαιδευτικού συστήματος θα πρέπει να είναι η καθοριστική συμβολή στην ανάπτυξη νέων πολιτών και μετέπειτα δυνα-

μικών παραγωγικών μονάδων που θα διαθέτουν εκείνες τις δεξιότητες, τις ικανότητες και τα προσόντα να αντεπεξέλθουν στις απαιτήσεις μιας σύγχρονης οικονομίας της γνώσης και μιας δίκαιας κοινωνίας. Σε μια εποχή μάλιστα που καταγράφεται αύξηση του λεγόμενου λειτουργικού αναλφαβητισμού, ο εκσυγχρονισμός του εκπαιδευτικού συστήματος και η προσαρμογή του στα νέα δεδομένα αποτελούν μονόδρομο.

Στο πλαίσιο αυτό, το επίπεδο, η λειτουργία και η αποδοτικότητα της εκπαίδευσης στην Ελλάδα σε όλες τις βαθμίδες βρίσκονται στην πολιτική ατζέντα κάθε κυβέρνησης. Διατυπώνονται και αναλαμβάνονται δράσεις και πρωτοβουλίες που άλλοτε χαρακτηρίζονται ως μεταρρύθμιση και άλλοτε ως απορρύθμιση, με ταυτόχρονο πληθωρισμό, όμως, αντεγκλήσεων και εναλλακτικών προσεγγίσεων για το «πρέπον» ή το «ορθότερο».

Το μεγαλύτερο ενδιαφέρον της Πολιτείας εστιάζεται στο δημόσιο σχολείο και στο πλαίσιο και τις συνθήκες λειτουργίας του –κάτι τέτοιο είναι επιθυμητό, μιας και υποχρέωση ενός σύγχρονου, κοινωνικού

* Η Στελίνα Χατζηχρήστου είναι ερευνήτρια στο Ι.Ο.Β.Ε..